



Vereniging van Vrijwilligers in de Archeologie

Landelijk secretaris:
H. Kluitenberg
Grebbeuweg 24-A,
3911 AW Rhenen,
tel. 0317-613050

e-mail: secretaris@awn-archeologie.nl
www.awn-archeologie.nl

Eindhoven, 15 september 2016

Geachte mevrouw Schultz van Haegen,

Onze reactie op de AMvB's bij de Omgevingswet.

AWN is een landelijke vereniging met ca. 2000 leden. Reeds 65 jaar maken Awn-leden zich sterk voor archeologie in Nederland. Zij dragen bij aan onderzoek, verzorgen educatie, zetten zich in voor behoud en bescherming en werken samen met gemeenten bij hun archeologiebeleid.

De archeologische monumentenzorg houdt in de Erfgoedwet en straks in de Omgevingswet een goede basis. Er zijn nog wel lacunes en de AMvB's bieden kansen die nu in te vullen. Die kansen worden helaas in de nu voorliggende ontwerpen, niet benut. We verzoeken u daar nog eens goed naar te kijken.

Onze reactie op Ontwerpbesluit Kwaliteit Leefomgeving

De verankering van archeologie in Omgevingsplannen is in art. 5.72 geregeld. Van belang voor ons is dat gemeenten bij de voorbereiding van een omgevingsplan ook vrijwilligers in de archeologie betrekken, zoals de intentie is van deze wet. Dat zullen we zelf gaan bewaken.

We blijven het een gemis vinden dat het alleen procedurele regels zijn en er geen eisen worden gesteld aan bijvoorbeeld de omvang en kwaliteit van archeologisch onderzoek. Dat geldt overigens nog sterker voor de andere aspecten van cultureel erfgoed zoals cultuurlandschap en bouwhistorie.

Onze grootste zorg zit bij het verlenen van omgevingsvergunningen (hoofdstuk 8)

In dit hoofdstuk zijn alleen beoordelingsregels opgenomen voor beschermde rijksmonumenten (art. 8.66 en in art. 8.67 voorschriften voor archeologische rijksmonumenten).

Hieruit spreekt opnieuw dat de wetgever geen verantwoordelijkheid wil nemen voor al die andere reeds bekende monumenten. En, wat nog veel ernstiger is en expliciet geldt voor archeologie, ook niet voor wat nog onbekend in de bodem aanwezig is (de te verwachten archeologische waarden).

Gemeenten hebben een discretionaire bevoegdheid bij de belangenafweging voor ruimtelijke activiteiten. Dat is terecht en dat onderschrijven wij ook waar het gaat om lokale en lokaal te overziene belangen. Die kunnen en moeten in samenhang worden afgewogen.

Wij vinden dat echter voor archeologie niet passend. Archeologie is niet alleen behoud maar meer nog dan bij de andere disciplines binnen erfgoed, van eminent belang voor wetenschappelijk onderzoek naar ons verleden. Het belang daarvan is vooraf slechts deels te bepalen. Zorgvuldig omgaan met die bron van kennis is cruciaal omdat die bron slecht één keer kan worden benut. Een zonder passend onderzoek weggegraven of danig verstoord vindplaats is als kennisbron voor altijd verloren. Dat zijn waarden die regelmatig een gemeentelijk belang overstijgen en door een gemeente beperkt te overzien zal zijn. Ons inziens is de landelijke overheid, gelet ook op het Verdrag van Valletta, verantwoordelijk voor behoud van ons archeologisch erfgoed en schiet zij daarin tekort door die verantwoordelijkheid bij gemeenten neer te leggen en daar dan alleen procedurele en geen inhoudelijke voorwaarden aan te stellen.

Wij dringen er daarom op aan waarborgen op te nemen voor die wetenschappelijke belangen in de instructieregels voor omgevingsplannen of in de voorwaarden en beoordelingsregels voor omgevingsvergunningen, bouwvergunningen en afwijkvergunningen.

Bijvoorbeeld dat bij een hoge archeologische waarde volgens het vooronderzoek de vergunning alleen verleend mag worden als er op dat onderdeel door gespecialiseerde deskundigen advies is uitgebracht over de door gemeente voorgenomen wijze van behoud van die waarde.

De bepalingen uit de Monumentenwet, dat aan het verlenen van een omgevingsvergunning voorwaarden kunnen worden verbonden met het oog op de archeologische waarden missen we in deze AMvB. Er wordt wel op gewezen in de Nota van Toelichting - Algemeen (par. 8.1.9.5. pag. 151). Wij zouden die mogelijkheid graag expliciet in dit Besluit opgenomen willen zien,

Hetzelfde geldt voor het kunnen weigeren van een vergunning wanneer een aanvrager niet aan de voorwaarden ter bescherming van de archeologische waarden kan of wil voldoen. De NvT Algemeen wijst erop dat gemeenten een dergelijke grondslag voor weigering moeten opnemen in de regels van het omgevingsplan (par. 8.1.8.5, pag. 151). Om te voorkomen dat archeologische vindplaatsen ongewild verloren gaan, zou deze weigeringsgrond beter in het Besluit Kwaliteit van de Leefomgeving kunnen worden opgenomen.

In de beoordelingsregels en voorschriften worden voor veel onderdelen deskundigheidseisen gesteld. Waarom wordt dat niet voor archeologie gedaan? Archeologische deskundigheid is in veel en vooral de kleinere gemeenten niet gewaarborgd. Dat vinden wij een lacune in de wetgeving. Wij kunnen ons voorstellen dat wordt voorgeschreven dat het Bevoegd Gezag in een aantal gevallen (extern) objectief en deskundig archeologisch advies moet inwinnen. Dit kan een overheidsdienst zijn (bijvoorbeeld de RCE) of een externe deskundige die geen belangen heeft bij het onderwerp waarover advies wordt gevraagd. Helaas zijn er geen kwaliteitswaarborgen geregeld voor adviseurs terwijl dit een zeer risicovol onderdeel is van de archeologische monumentenzorg. Ook dat vinden wij een lacune in de wetgeving. Het maakt het voor het bevoegd gezag lastig een betrouwbare adviseur in te schakelen.

Onze reactie op Ontwerp Omgevingsbesluit

In art. 7.1 wordt uitgewerkt aan welke omgevingsvergunningen een voorschrift voor financiële zekerheidsstelling kan worden verbonden. Wij pleiten ervoor die zekerheidsstelling ook te laten gelden wanneer in de vergunning een opgravingsverplichting is opgenomen. Die financiële zekerstelling dient dan zodanig te zijn dat aan onderzoeksdoelen kan worden voldaan.

Wat we in deze en ook de andere AMvB's missen is de overzetting van art. 4.2 Wabo. Het betreft de regeling voor excessieve kosten bij een verplichting tot archeologisch onderzoek. De vergunningvrager kan daar een beroep op doen, de gemeente kan dit ook zelf aanbieden. Gemeenten krijgen uit het gemeentefonds jaarlijks een bedrag voor deze regeling. Hoe wordt die in de omgevingswet verankerd?

Met vriendelijke groet,



dr. Tonnie van de Rijdt - van de Ven
landelijk voorzitter
email: vdrijdt@iae.nl